

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

Ruska maskirna diplomatija u Bosni i Hercegovini

Sarajevo, 03.05.2020.

Proteklih dana odvija se diplomatska ofanziva Ambasade Ruske Federacije u BiH na institucije vlasti u nastojanju da omogući ponovni dolazak ruskih vojno-medicinskih jedinica na teritoriju naše države. Nakon prethodnog boravka u BiH, u periodu od 9. do 24. aprila 2020. godine, nagoviješten je njihov ponovni dolazak, ali ovaj put u Mostar. Okončanje misije u entitetu Republika Srpska (RS) popraćeno je i uručivanjem Medalje zasluga za narod od predsjednice tog entiteta, gospođe Željke Cvijanović, za njihov izuzetan doprinos u pružanju podrške¹ i medicinske pomoći u borbi protiv koronavirusa.

Njihov novi dolazak Ambasada Ruske Federacije najavila je putem diplomatske note upućene 30. aprila 2020. godine.² Notom je obrazloženo da pomenuti medicinski radnici i vojna vozila posebne tehnike za dezinfekciju dolaze na zahtjev predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, gospodina Dragana Čovića, u cilju pružanja medicinske pomoći Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar. Dolazak konvoja najavljen je u prijepodnevnim satima 1. maja 2020. godine na granični prelaz Rača te se od institucija BiH tražilo da osiguraju potrebne saglasnosti i preduzmu sigurnosne mjere na ruti njihovog kretanja.

Na najavu Ambasade Ruske Federacije u BiH, u ovom slučaju neuobičajeno vremenski kratku za ulazak stranih državljana u BiH, uslijedile su reakcije nadležnih organa vlasti BiH koje su bile znatno primjerenije i obavještajno potkrepljenije, nego što je to bio slučaj s dozvolom ulaska istih osoba prilikom njihovog slijetanja na banjalučki aerodrom 9. aprila. Ipak, mora se konstatovati da je u međuvremenu došlo do novih informativnih saznanja i malo stabilnijeg zdravstveno-epidemiološkog okruženja u odnosu na početni period opšte panike i konfuzije uslijed pojave pandemije novog virusa. Ambasada Ruske Federacije u BiH je i ovom prilikom, kao što je učinila i u prethodnom slučaju, diplomatskom notom obavijestila institucije o najavi dolaska medicinskog osoblja radi pružanja tražene pomoći. Provjerama je utvrđeno da se ne radi o civilnim medicinskim stručnjacima na koje se primjenjuju odluke Vijeća ministara BiH o ulasku stranaca, već o vojno-medicinskoj formaciji koja je predmetom drugačijih procedura vezanim za ulazak na teritoriju BiH.

Shodno tim saznanjima i pravovremenom reakcijom, za sada je obustavljen dolazak najavljenih tzv. medicinskih radnika. Ambasada Ruske Federacije u BiH je, po prijemu informacije o potrebi očitovanja institucije Predsjedništva BiH o ovom pitanju, naknadnom diplomatskom notom čak otišla korak dalje pa je ovo osoblje okarakterisala kao humanitarno, a ne vojno-medicinsko kako je ispravno navedeno u korespondenciji

¹ <https://www.rtvbn.com/3982503/predsjednica-srpske-odlikovala-ruskog-pukovnika>

² <https://www.klix.ba/vijesti/bih/covic-zatrrazio-dolazak-ruskog-medicinskog-tima-u-mostar-saglasnost-mora-dati-predsjednistvo/200501045>

Ministarstva vanjskih poslova BiH prema Predsjedništvu BiH³ i diplomatskoj noti upućenoj Ambasadi Ruske Federacije u BiH.

Svakako da se ovako neprimjereno postupanje jednog diplomatskog predstavništva treba ozbiljno razmotriti na bilateralnoj osnovi i ukazati na arogantan odnos te moguću zlopotrebu službene diplomatske korespondencije. Iznošenje činjenica koje se znatno razlikuju od medijskih natpisa i službenih izjava datih od najviših dužnosnika entiteta RS, poput gospođe Željke Cvijanović prilikom pomenute ceremonije, možda zavrijeđuju i posebne diplomatske konsultacije.

Činjenično stanje je također da su se u Republici Srbiji ovi „humanitarni radnici“, kako se navodi u službenoj diplomatskoj noti Ambasade Ruske Federacije, jasno i nedvosmisleno predstavljali kao pripadnici ruskih oružanih snaga, specijalizovani za radijacijsku, hemijsku i biološku zaštitu.⁴ Prema pisanju srbijanskih medija, u Beogradu i još četiri grada u Srbiji trenutno se nalazi sedam timova ruskih vojnih stručnjaka. Njihov zapovjednik, Sergej Kabitov, obraćao se građanima da strogo poštuju sve ono što je propisano.⁵

Ne osporavajući humanitarni karakter i dobre namjere koje je Ruska Federacija iskazala činom slanja svojih stručnjaka u Srbiju, a potom i u BiH, u vrijeme kada je svaka ekspertska i materijalna pomoć više nego dobrodošla, stvara se nedoumica zašto se neke stvari u BiH odvijaju pod plaštom zakulisnih igara. Istovremeno, takvim pristupom se kreiraju i političke tenzije unutar šarolikog spektra partikularnih interesa zvaničnika koji se nalaze na političkoj sceni te podrija ionako krhki i teško uspostavljeni sistem povjerenja u post-dejtonskoj BiH.

Mnogi autori u posljednje vrijeme ukazuju na pojavu da, i ovo haotično i nadasve kompleksno sigurnosno okruženje u kojem vlada strah i panika među stanovništvom, pojedine zemlje nastoje iskoristiti za promovisanje svoje javne diplomatije i meke moći (soft power), odnosno jačanje svojih interesa u sferi međunarodnih odnosa.⁶ Sve su ozbiljnije naznake da nakon ove globalne pandemije slijede novi drugačiji odnosi i raspored snaga na međunarodnom planu te moći i uticaja od Zapada ka Istoku.⁷

Imamo li mi u BiH upravo na djelu jedno takvo informativno-propagandno djelovanje, odnosno promociju ruskih interesa nauštrb nedovoljno jasne i neutvrđene vizije vanjsko-političkog djelovanja i budućeg pozicioniranja naše države u delikatnim međunarodnim previranjima?

³ <https://avaz.ba/vijesti/bih/567141/radoncic-nije-dao-uputu-granicnoj-policiji-da-propusti-ruski-konvoj-na-granici>

⁴ <https://jugpress.com/ruski-strucnjaci-opet-dezinfikuju-zdravstveni-centar-vranje/>

⁵ <https://www.rts.rs/page/stories/sr/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81/story/3134/koronavirus-u-srbiji/3917078/rusija-strucnjaci-srbija-detinfekcija-akcija.html>

⁶ <https://www.codastory.com/disinformation/soft-power/russia-coronavirus-aid-italy/>

⁷ <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/11/coronavirus-who-will-be-winners-and-losers-in-new-world-order>

Tokom protekle decenije, svjedoci smo nespornih nastojanja ruske penetracije u informativno-medijski prostor BiH i regiona, poticanjem Putinove strategije zaštite slavenskog bratstva i obnavljanja pravoslavnog jedinstva u različitim formama religijsko-vjerskih svetkovina i obilježavanja historijskih datuma. Nepobitno je da se BiH nalazi na svojevrsnoj raskrsnici u svom daljnjem političkom djelovanju. Integracioni procesi nisu još uvijek učvrstili evroatlantske civilizacijske tokove u mjeri da se BiH može samostalno oduprijeti nastojanjima zainteresovanih strana da promovišu svoje interese. Stoga, više je nego neophodno da naši dokazani partneri iz EU i SAD jasno iskažu stavove da, u ovim još uvijek nestabilnim koracima ka integrativnim procesima, nisu zaboravili BiH i pruže energičniju i snažniju podršku nastojanjima da se pridružimo porodici evropskih demokratskih naroda kojima i geografski i historijski pripadamo.

U drugačijem scenariju, bićemo svjedoci neprincipijalnih radnji, poput poziva predsjedavajućeg državnog Doma naroda, gospodina Čovića, za pomoć jednoj bolnici u Mostaru. Taj čin se zasigurno u ovom trenutku ne može opravdati humanim i čisto zdravstveno-epidemiološkim potrebama, uprkos sveprisutnoj empatiji za ovaj dio BiH koji je snažno pogođen pandemijskom pošasti. Ovakvi potezi samo naizgled mogu biti protumačeni kao ljudska i humanitarna briga za svoje sugrađane. U praktičnom smislu, posredno doprinose ruskim interesima na usporavanju evroatlantskih ambicija BiH i zaustavljanju širenja NATO alijanse što je i jasno izraženo u ruskoj nacionalnoj strategiji sigurnosti, koja NATO definiše kao neprijatelja i izravnu prijetnju nacionalnim interesima Ruske Federacije.

Zaštita integriteta i teritorijalnog suvereniteta BiH mora biti od vitalnog interesa za sve institucije u našoj državi, jer tako jedino možemo najbolje zaštititi interese svih njenih građana. Dopustiti da BiH postane objekat međunarodnih odnosa, umjesto subjekat koji se u tragičnom i zahtjevnom vremenu uspio, uz pomoć međunarodnih prijatelja, izboriti za svoju samostalnost i nezavisnost, najpogubniji je ishod kojem se moraju oduprijeti institucije na svim nivoima vlasti, kako u borbi na unutrašnjem tako i na vanjskom planu.

Izgradnja snažnih i efikasnih institucija, koje se mogu oduprijeti svim izazovima sa kojima ćemo se zasigurno suočiti u neizvjesnom predstojećem periodu, mora biti *conditio sine qua none*, bez obzira koje političke strukture upravljaju njima. Ako su one transparentne i odgovorne, a posebno ako su u službi zaštite interesa građana koji u njih imaju povjerenje, mogu se prevazići svakodnevne trakavice i najsigurnije zaštititi državni interesi. Vodilje demokratskih principa, iskazane kroz zaštitu ljudskih prava i sloboda, sloboda izražavanja i vladavinu prava, trebaju trasirati put institucionalnog jačanja te doprinijeti izgradnji države po mjeri svih njenih građana.

S poštovanjem,

Plevljak

Benjamin Plevljak, MA političkih nauka – sigurnosne i mirovne studije
Generalni sekretar Centra za sigurnosne studije

